

**DIGITALISERING AV DET
KOMMUNALA
UNGDOMSARBETET**

2021

SAMMANFATTNING

Digitalisering av det kommunala ungdomsarbetet 2021 är den femte utredningen som kartlägger digitalisering av ungdomsarbete i kommuner och digitalt ungdomsarbete. Tidigare har utredningar genomförts år 2013, 2015, 2017 och 2019. I utredningen närmar man sig digitalisering av det kommunala ungdomsarbetet med hjälp av fem temahelheter: 1) attityder mot digitalisering, 2) utnyttjande av digitalitet, 3) digitala färdigheter, 4) utmaningar och möjligheter med digitalisering samt 5) strategisk utveckling av digitalisering. I utredningen studeras också hurdana förändringar det har skett i det kommunala ungdomsarbetets digitalisering mellan år 2019 och 2021, med särskilt beaktande av coronapandemins konsekvenser.

Utredningens resultat baserar sig på enkäten som genomfördes på finska och svenska i september-oktober 2021. Enkäten riktades till alla ungdomsarbetare och chefer inom kommunalt ungdomsarbete. Enkäten genomfördes som en webbenkät under perioden 28.9–12.10.2021. Enkätens sampel består av 907 respondenter, av vilka 784 (86 %) svarade som arbetstagare och 123 (14 %) som chef. Sammanlagt 871 (96 %) av respondenterna besvarade den finskspråkiga enkäten och 36 (4 %) den svenskspråkiga enkäten. Sammanlagt fick man svar från 227 av Finlands 309 kommuner.

Enligt resultaten förhåller sig kommunala ungdomsarbetare och chefer för ungdomsarbete positivt till digitaliseringen. Det har inte skett betydande förändringar i attityder jämfört med resultaten från år 2019. Av respondenterna ville 94 % hålla sig ajour med digitaliseringen och utvecklingen av teknologi och 91 % konstaterade att de är intresserade av ungdomarnas digitala kulturer. Ungefär hälften (51 %) av respondenterna ansåg att möten med unga i digitala miljöer är lika genuina som möten ansikte mot ansikte. Två tredjedelar (66 %) upplevde att digitala medier och teknologi borde utnyttjas mer i den egna kommunens ungdomsarbete. År 2019 var det motsvarande procenttalet 80.

Av cheferna bedömde 84 % att kommunens digitala tjänster för ungdomar har blivit bättre under det senaste året. Likaså bedömde 72 % av cheferna att verksamhetsformer inom digitalt ungdomsarbete har blivit mångsidigare i kommunen under det senaste året. Det genomsnittliga skolvitsordet som cheferna gav den egna kommunens digitalisering av ungdomstjänster var 7,5.

Digitalitet utnyttjas aktivt i kommunernas ungdomsarbete. Det verkar ändå som om användningen av digitala tjänster inte har ökat jämfört med år 2019. I arbetet använder ungdomsarbetare i genomsnitt sju digitala tjänster på regelbunden basis. De populäraste tjänsterna är Instagram (86 %), WhatsApp (82 %) och Facebook (62 %). Användningen av applikationer för editering av fotografier och videor, Microsoft Teams, Discord och TikTok har ökat avsevärt jämfört med år 2019. Utnyttjande av Facebook, e-post och digitala spel har minskat mest.

Resultaten visar att under coronapandemin har kommunernas webbungdomsarbete ökat, medan användningen av digitalitet inom fysiska tjänster och aktiviteter har minskat. Av de arbetstagare som besvarade enkäten berättade 97 % att de har mött ungdomar ansikte mot ansikte minst en gång i veckan under de senaste tre månaderna. Digitalitet används mest för att hålla kontakt och möta ungdomar. Under de

senaste tre månaderna hade 92 % av ungdomsarbetarna hållit kontakten med ungdomar via sociala medier eller en meddelandetjänst. Tydligt över hälften (60 %) av respondenterna meddelade att de hade ordnat handledningssamtal med unga via webben, och en dryg fjärdedel (28 %) berättade att de hade gjort det möjligt för ungdomar att delta i evenemang eller verksamheten på distans. Endast 14 % av arbetstagarna berättade att de har under de senaste tre månaderna ordnat handledd gruppverksamhet på webben. Det ser ut som om digital spelverksamhet och användningen av digitalitet för att skapa gruppanda bland ungdomar samt verksamhet i anslutning till teknologifostran har minskat inom kommunalt ungdomsarbete jämfört med år 2019.

Beträffande digital infrastruktur har det skett en del utveckling. Knappt två tredjedelar (62 %) av cheferna ansåg att digital infrastruktur som används inom ungdomsarbetet hade förbättrats i kommunerna under det senaste året. I praktiken använder alla (99 %) kommunala ungdomsarbetare en smarttelefon som arbetsgivaren tillhandahållit. Likaså angav 92 % av arbetstagarna att de använder en bärbar dator som arbetsgivaren tillhandahållit. Omkring var femte arbetstagare (19 %) berättade att smarttelefonen som arbetsgivaren tillhandahållit inte motsvarar deras behov. En knapp femtedel (17 %) av arbetstagarna konstaterade att internetförbindelsen som kommunen tillhandahåller inte är tillräcklig.

Det verkar som om det också har skett en positiv utveckling beträffande digitala färdigheter. Av arbetstagarna och cheferna bedömde 94 % att de egna digitala färdigheterna är åtminstone medelmåttiga. Upp till 44 % av respondenterna värderade sina digitala färdigheter som goda eller utmärkta, medan den motsvarande procentandelen år 2019 var en knapp tredjedel (30 %). Medie- och informationsläsförmåga upplevdes fortfarande som det starkaste kompetensområdet och produktion av digitalt innehåll som det svagaste. Enligt respondenternas egna bedömningar verkar det som om kunskaper som berör hantering av apparater och applikationer har utvecklats mest. Dock berättade nästan tre av fyra (72 %) respondenter att de önskar utbildning beträffande digitala frågor.

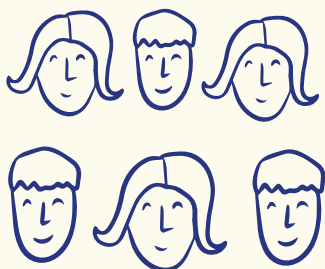
Arbetstagarna ansåg att de mest anmärkningsvärda utmaningarna inom digitalt ungdomsarbete beror på otillräcklig arbetstid, bristfälliga färdigheter samt avsaknad av målsättningar. Cheferna ansåg att brist på kompetens, bristfälliga personalresurser och ekonomiska resurser utgör de största utmaningarna i ungdomsarbetets digitalisering. Enligt cheferna fortskrider ungdomstjänsternas digitalisering mest effektivt genom att tillämpa färdiga verksamhetsmodeller och tekniska lösningar i ungdomsarbetet som inte kräver investeringar av organisationen.

Nästan hälften (44 %) av respondenterna bedömde att arbetsgemenskapen har en gemensam uppfattning om vad digitalt ungdomsarbete är. Likaså upplevde omkring hälften (49 %) av respondenterna att en av ungdomsarbetets centralaste uppgifter är att stärka ungdomars digitala färdigheter. Tre av fyra chefer (72 %) konstaterade att digitaliseringen har beaktats i kommunens verksamhetsplan för ungdomstjänster. Å andra sidan berättade endast var tredje chef (33 %) att arbetsgemenskapen har ställt upp mål för digitalt ungdomsarbete. Nästan hälften (45 %) av respondenterna ansåg att avsaknaden av målsättningar utgör en betydande utmaning för ungdomsarbetets digitalisering. Samtidigt utvärderas digitalt ungdomsarbete mer än tidigare. De vanligaste utvärderingsmetoderna är arbetsgemenskapssamtal, enkäter för ungdomar samt självutvärderingar och jämförande utvärderingar. En knapp tredjedel av cheferna (31 %) berättade att digitalt ungdomsarbete utvärderas med hjälp av statistiska mått.

DIGITALISERING AV DET KOMMUNALA UNGDOMSARBETET 2021

ANTALET RESPONDENTER

907

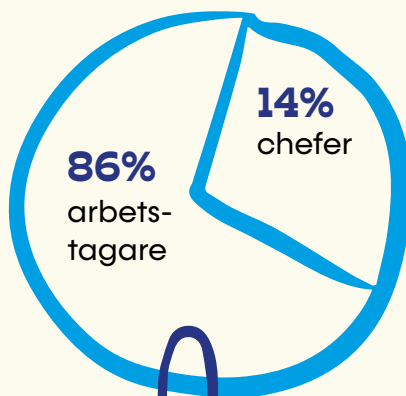

RESPONDENTERNAS GENOMSNITTLIGA ÅLDER

39 år

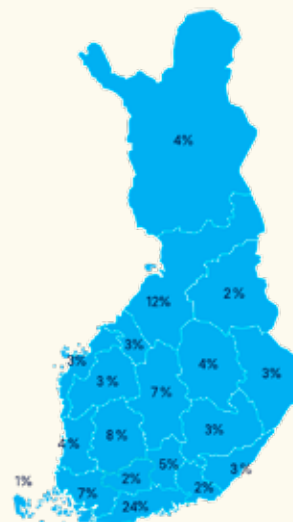

FÖRDELNING AV RESPONDENTERNA

KOMMUNER SOM SVARADE

227/309

ATTITYDER MOT DIGITALITET

94%

vill hålla sig
ajour angående
digitaliseringens
utveckling

45%

upplever att avsaknad av
målsättningar utgör en
betydande utmaning för
ungdomsarbetets
digitalisering

51%

anser att möten i digitala
miljöer är lika genuina
som möten ansikte mot
ansikte

KUNSKAPER

94%

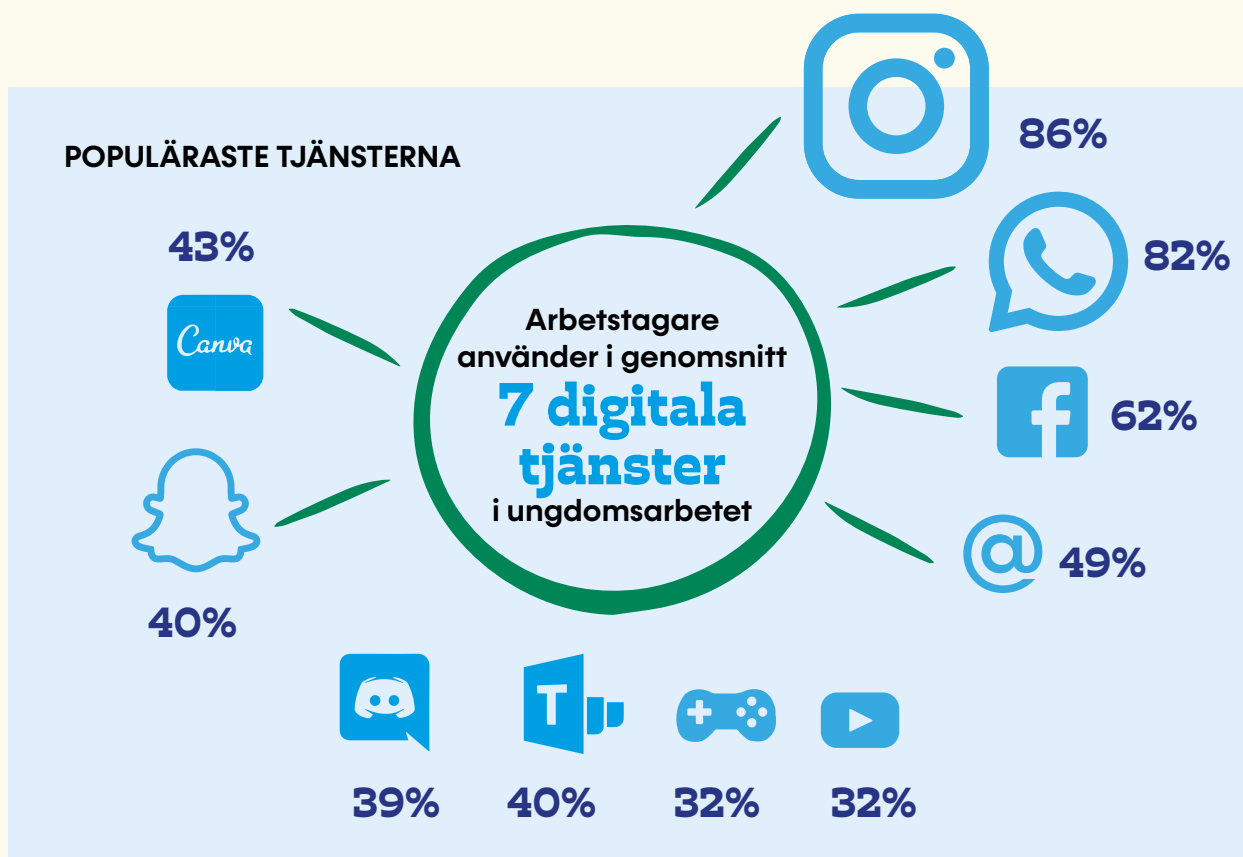
bedömer att de har
åtminstone
baskunskaper i
digitala frågor

72%

önskar utbildning
i digitala frågor

53%

anser att brist på digi-
tala kunskaper är en
betydande utmaning

Arbetstagare

92% har hållit kontakt med ungdomar med hjälp av sociala medier eller meddelande-tjänster

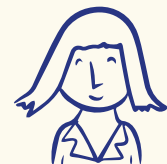
70% har pratat med unga om fenomen som har uppstått i och med digitaliseringen

23% har använt digital teknologi för att skapa gruppanda

14% har ordnat handledd gruppverksamhet på nätet

6% har erbjudit möjlighet till teknologiskt pysslande eller kodning

UNDER DE SENASTE 3 MÅNADERNA

Chefer

84% kommunens digitala tjänster för ungdomar har förbättrats under det senaste året

75% digitalitet har beaktats i arbetsbeskrivningar

72% digitalisering har beaktats i ungdomstjänsternas verksamhetsplan

33% arbetsgemenskapen har ställt upp mål för digitalt ungdomsarbete

31% digitalt ungdomsarbete utvärderas med hjälp av statistiska mått

SLUTSATSER

Digitaliseringen har länge synts i det kommunala ungdomsarbetets vardag. När Verkes enkät för kommuner genomfördes första gången för åtta år sedan, var digitalitet i kommunalt ungdomsarbete så gott som lika med Facebook och digitalt ungdomsarbete utfördes i huvudsak på en dator. Utvecklingen av mobil teknologi, omvälvningen i sociala medier, kommunikationens visualisering samt nya fenomen i ungdomskulturen har förändrat ungdomsarbetet avsevärt. I dag är digitalitet i ungdomsarbetet inte begränsat till en enstaka tjänst, verksamhetsmiljö, verksamhetsform eller ett enstaka redskap utan utgör en del av hela verksamhetsfältet för ungdomsarbete. Digitaliseringen beaktas också bättre än förut i organisationsstrukturer och i ungdomsarbetets ledning.

Ungdomsarbete förändrades under coronatiden

I flera utredningar inom ungdomsbranschen har det lyfts fram att man var tvungen att omorganisera sin ungdomsarbetsverksamhet under våren 2020. Webbungdomsarbete och uppsökande arbete var de huvudsakliga verksamhetsformerna av ungdomsarbete under en kort period. Detta framkommer även tydligt i statistiken hämtad från den elektroniska dokumenteringsblanketten Lokikirja, som Kanonen, kompetenscentret för kommunalt ungdomsarbete, upprätthåller och som innefattar information om kommunalt ungdomsarbete. Andelen inmatningar i Lokikirjas statistik om webbungdomsarbete var anmärkningsvärd efter att pandemin hade anlänt till Finland och samhället hade stängts ner: över 80 % av alla inmatningar. Efter pandemins första våg började mängden webbungdomsarbete minska tydligt. (Kanuuna 2020, Manu m.fl. 2021.)

Trots att webbungdomsarbete har minskat tydligt i kommunerna efter den första coronavåren, visar resultaten från Verkes enkät att mängden webbungdomsarbete har ökat stabilt jämfört med år 2019. Andelen respondenter, som beskrev webbungdomsarbete som en av de arbetsformer som de använder mest, har fördubblats från 7 procent till 16 procent. Det har också skett en ökning i antalet respondenter som använder olika verksamhetsformer inom webbungdomsarbete: allt fler kommunalt anställda har ordnat nätbaserade handledningssamtal på tu man hand med unga, producerat videor på webben för unga samt erbjudit dem möjligheter att delta i evenemang eller verksamhet på distans.

Att samhället stängdes, till följd av coronapandemin, hade också en direkt inverkan på det digitala ungdomsarbetets karaktär. Eftersom man var tillfälligtvis tvungen att stänga fysiska tjänster och funktioner och överföra möten med unga till webben, avsmalnades digitalisering i organisationer och blev ungdomsarbetets verksamhetsmiljö. Under coronatiden var digitalt ungdomsarbete i praktiken lika med webbungdomsarbete. I enkätens öppna svar beskrev arbetstagarna flera olika upplevelser om coronatiden samt sina åsikter om den egna kommunens förmåga att reagera på förändring. En del av arbetstagarna såg förändringen som en möjlighet att utvecklas både som individ och som arbetsgemenskap. Några upplevde tiden som ett nödvändigt ont, och några ansåg att inom den egna organisationen handlade det huvudsakligen om att överleva. Coronatiden visade sig vara varierande för respondenterna, beroende på kommunen och dess utgångsläge. Utgående från resultaten observerade man inte en klar förbindelse mellan kommunens storlek och skillnaderna.

Målsättningar har betydelse

Det framkommer i enkätsvaren att coronatiden visade hur viktigt det är att ställa upp mål och utvärdera verksamheten. Många arbetstagare upplevde att man återvände till de gamla verksamhetsmodellerna inom den egna kommunens ungdomsarbete så fort som möjligt, eftersom arbetsgemenskapen och ledningen inte ansåg att webbungsarbete var tillräckligt betydelsefullt. Detta förklarades i flera öppna svar med att den egna kommunen inte har en plan eller en strategi för att genomföra ungdomsarbete på distans och att man inte utvärderar verksamhetens fördelar och utvecklingsbehov. Liknande slutsatser har också observerats i Sydöstra Finlands yrkeshögskolas genomförda undersökning om webbungsarbets effektivitet. Enligt undersökningen är centrala utmaningar inom webbungsarbetet avsaknaden av målsättningar och verksamhetens behovsdefinition (Moisala & Laine 2021).

Betydelsen av målsättningar och utvärdering syns även i resultaten från enkätens flervalfrågor. Var tredje chef svarade att arbetsgemenskapen har ställt upp mål för digitalt ungdomsarbete. Samtidigt svarade nästan nio av tio chefer att genomförandet av digitalt ungdomsarbete utvärderas på något sätt, till exempel via organisationens statistiska målsättningar, arbetsgemenskapssamtal, responsenkäter för ungdomar eller självutvärderingar och jämförande utvärderingar. Med andra ord meddelade över hälften av cheferna att organisationen inte har ställt upp mål för digitalt ungdomsarbete men att genomförandet av verksamheten i alla fall utvärderas.

Trots att en kommun inte har ställt upp mål för digitalt ungdomsarbete betyder det nödvändigtvis inte att kommunens digitala ungdomsarbete inte är målinriktat. Många aktörer anser att eftersom digitalt ungdomsarbete genomsyrar hela ungdomsarbetet är målsättningarna de samma som för övrigt ungdomsarbete. Således upplever många att det inte är nödvändigt att ställa upp separata mål för digitalt ungdomsarbete. Utgående från enkätens resultat kan man se att i de kommuner, där man har ställt upp mål för det digitala ungdomsarbetet, har också beaktat digitalitet bättre i planeringen och i verksamhetens utvärdering.

I kommuner där man har ställt upp mål för digitalt ungdomsarbete...

- upplever man det som mer sannolikt att arbetsgemenskapen har en gemensam uppfattning om vad digitalt ungdomsarbete är.
- identifierar man oftare fördelarna med digitalt ungdomsarbete.
- beaktar man oftare digitalitet i arbetstagarnas arbetsbeskrivningar.
- drar man oftare nytta av information om digitaliseringens inverkningsområden då man planerar ungdomsarbetet.
- använder man fler och mångsidigare metoder för att utvärdera digitalt ungdomsarbete.
- fäster man mer uppmärksamhet vid tillgängligheten av digital verksamhet.

Tog man ett digitalt språng inom ungdomsarbete i kommunerna?

Svaret på frågan om det i kommunerna togs ett digitalt språng inom ungdomsarbete under coronapandemin är inte entydigt. Svaret beror också mycket på vem man frågar. Resultaten från Verkes enkät tyder inte på att det under coronapandemin skulle ha skett ett stort digitalt språng inom det kommunala ungdomsarbetet. Då man jämför resultaten från kommunenkäten år 2019 verkar det som om det inte har skett någon betydande förändring i attityder, digitala tjänster, verksamhetsformer eller redskap inom ungdomsarbete. Respondenternas helhetsbedömning av sina digitala färdigheter har blivit något bättre, men om man studerar närmare de olika kompetensområdena ser det ut som om färdigheterna som berör hantering av apparater och program har utvecklats mest. Det förefaller alltså inte att arbetstagarnas och chefernas digitala kunskaper har blivit mångsidigare. Allt som allt stöder enkätens resultat inte synen på att det under coronatiden skulle ha skett någon betydande förändring i verksamhetskulturen inom kommunernas ungdomstjänster.

Å andra sidan bedömde största delen av cheferna att kommunens digitala tjänster för ungdomar har blivit bättre under det senaste året. I de öppna svaren lyfte flera arbetstagare fram att man i den egna kommunen hade tagit ett digitalt språng under pandemin, eftersom man hade börjat försöka utföra ungdomsarbete i nya miljöer. Att arbetstagarnas och chefernas färdigheter i att använda olika apparater och program har blivit bättre har också givit dem mer mod och självsäkerhet för att testa nya digitala miljöer och verksamhetsformer. Flera kommuner har alltså tagit viktiga steg i fråga om digitalisering av ungdomsarbete och därför ska man inte underskatta utvecklingen.

I stället för att debattera om man har tagit ett digitalt språng eller inte är det viktigare att tänka på framtiden och fundera på hur ungdomsarbete efter coronapandemin kommer att se ut. Den digitala utvecklingen kommer inte att bli långsammare, vilket innebär att nya teknologiska innovationer och fenomen i ungdomskulturen kommer att medföra kontinuerliga utmaningar för ungdomsverksamheten. Digitalisering av det kommunala ungdomsarbetet är i sista hand inte en instrumentell utan en kulturell förändring, som sker såväl i det praktiska ungdomsarbetet som i hela organisationskulturen. I framtiden kommer man inte att kategorisera ungdomsarbete utgående från om det sker på webben eller ansikte mot ansikte, utan utgående från hurdana mål inom ungdomsarbetet som man vill främja genom verksamheten. Det väsentliga med ungdomsarbetets digitalisering är således inte hur webben kan användas som en verksamhetsmiljö för ungdomsarbete utan på vilket sätt ungdomsarbete främjar ungdomars tillväxt och utveckling, delaktighet, sociala gemenskap och jämställdhet i det digitala samhället samt utveckling av sådana kunskaper och färdigheter som behövs i samhället.

KÄLLOR

Kanuuna (2020). *Nuorisotyö tilastojen valossa ennen ja jälkeen poikkeustilan.*

<https://www.nuorisokanuuna.fi/sites/default/files/materiaalipankki/2020-05/Nuorisoty%C3%B6%20tilastojen%20valossa%20ennen%20ja%20j%C3%A4lkeen%20poikkeustilan.pdf>

Manu, Samuli; Puuronen, Anne & Ranta, Tommi (2021). *Selvitys koronakriisin vaikutuksista nuorisotoimialaan.* Aluekehittämisen konsulttitoimisto MDI & Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

<https://tietoanuorista.fi/wp-content/uploads/2021/09/Selvitys-koronakriisin-vaikutuksista-nuorisotoimialaan-loppuraportti-20.9.2021.pdf>

Moisala, Marja & Laine, Sofia (2021). *Kohti vaikuttavaa verkkonuorisotyötä. Vaikuttavuuden mittaamisen nykytila ja tulevaisuuden visiot.* Xamk tutkii 21, Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu.

<https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-344-389-1>

Verke (2019) *Kunnallisen nuorisotyön digitalisaatio 2019.*

<https://www.verke.org/uploads/2021/01/0bec8bf5-kuntaraportti-2019-verke.pdf>